

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre . . . 200 Lei
Félévre 100 Lei
Negyedévre . . . 50 Lei

HIRDETME NYEK DIJA:

milliméter díjszabás szerint.

Nyilttéri közlemények sora:
25 Lei.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: Dr. Sándory Mihály.

Megjelenik vasárnap reggel.

Szerkesztőség és kiadóhiva-
tal: Regele Ferdinand-ut 34.
(Sándory-ház.)

Kéziratokat csütörtök estig
fogadunk el.

Telefon: 14.

Egyes szám ára 4 Lei.

GYERGYÓ

Vádak a Magyar Párt ellen.

II. cikk.

Irta: Pál Gábor orsz. képviselő.

A „Bukaresti Magyar Kurir“ című lapban Bartalis Ágoston ny. főszolgabírónak két nyilatkozatát tette közzé, melyekben vádakot szór a Magyar Párt ellen. A lapnak azon kérdésére, hogy mi legyen a romániai magyarság célja, melynek eléréséért küzdünk, a következőket hangoztatta: Maradék nélkül, fenntartás és utógondolat nélkül elfogadni azt a helyzetet, melyet az isteni gondviselés kifürkészhetetlen szent akarata számunkra kijelölt. Számot vetni azzal a való ténnyel, hogy Romániának vagyunk polgárai... Az adott helyzethez alkalmazkodva, minden magyarnak küzdeni és dolgozni kell... De nekünk nem szabad határidőre szóló célkitűzésekkel kísérletezni... a romániai magyar nemzet eme célkitűzésének szolgálatára, megvalósítására a Magyar Párt jelszó alatt ma meglevő egyetlen szervezetünk nem alkalmas keret.

Ez a nyilatkozat azt hirdeti tehát, hogy a Magyar Párt, illetve annak vezetősége nem vet számot azzal a való ténnyel, hogy Romániának vagyunk polgárai, nem alkalmazkodik ehhez a helyzethez, várja az állam határainak megváltoztatását és ezért csak határidőre szólnak célkitűzései. Ha mindez igaz volna, akkor a román pártok nemcsak szóhoz sem engednék jutni a parlamentben a Magyar Párt képviselőit, hanem teljesen hiábavaló volna minden egyéb fáradozásuk is, melyeket a magyar kisebbség intézményei és tagjai érdekében a kormány és egyéb hatóságok előtt végeznek. Bartalis Ágoston bizonyára nem örvendene annak, ha ez bekövetkeznék. Mi a célja tehát annak a gyanúsításnak, melyet az ország fővárosában megjelenő lapban tett közzé? Miért lépett fel a saját fájának országos képviselével szemben olyan nyilvános váddal, mellyel a magyar egység megbontására törekvő román kormányok is már régen elhallgattak? Képes volna-e bizonyítani azt, amit állított? S ha nem, úgy gondolt-e arra, hogy alapítvány gyanúsítása mindnyájunknak, az egész romániai magyarságnak ártalmára szolgál? Vetett-e számot azzal, hogy ilyen nyilatkozatok ürügyet adnak a kormány részére a magyarság helyzetét még súlyosabbá tevő intézkedésekre?

A magyarság is felzudulna a Magyar Párt vezetői ellen, ha annak a vádnak hitelt adni lehetne. A romániai magyar kisebbség politikai képviselője ugyanis minden időben csak azt tekintheti célkitűzésnek, hogy védje fájunkat a minden oldalról való megtámadásokkal szemben és kiküzdje azon

jogokat, melyek fennmaradásunkat, boldogulásunkat és haladásunkat a jövőre biztosíthatják. Sohasem vonhat azonban céljai körébe olyan törekvéseket, melyek az állam határai ellen irányulnak, mert ezzel mérhetetlen szenvedéseket idézne elő saját népére, kiszolgáltatná azt minden üldöztetésnek. Nem kell magas politikai érzék, hanem csak józan gondolkodás annak belátásához, hogy magyar kisebbségi képviselő helyrehozhatatlan bünt követne el nemzetével szemben, ha ezen utóbbi utra lépne. Nem akad közöttünk olyan kötözni való bolond, aki azt hinné, hogy megváltoztathatja azt a helyzetet, melyet világhatalmi erők hoztak létre. A magyarság érdekében álló munkának soha nem fogyó, hanem folyton növekedő tömege szakadatlan tevékenységet igényel, melyet a Magyar Párt parlamenti képviselője igyekszik nyílt szándékkal végezni és az elérhető eredményt biztosítani, de fájunk létérdekeit veszélyeztető bujkáló magatartásokra sohasem vállalkozunk. Eddig sem cselekedtünk másképpen.

Magyar uralom alatt az erdélyi románok nem támadták folyton hátra parlamenti képviselőiket. A román nemzeti párttal szemben nem hirdettek államellenes törekvéseket. Azt tartották szem előtt, hogy az egységes magatartás, még ha téves is, mindig jobb, mint az egymással szemben való harcolás. Az erdélyi románok politikai pártja az egész nép támogatása által az ország közéletében komoly jelentőséget nyert és bámulatos nemzeti öntudatot fejlesztett ki, mely a követeléseikért folytatott harcokat szívós kitartással állandósította. Ez az együttes erő egy évszázadnál továbbtartó állhatatossággal állotta a küzdelmet. Ezzel a magatartással már olyan eredményekhez, melyeket a világháború kitörése és annak következményei nélkül is a magyar államnak teljesítenie kellett volna, közel állottak. Ez a harc példás volt és tiszteletet érdemlő. De azok a jelenségek, melyek a romániai magyarság kebelében egyre-másra merülnek fel, szomorú kilátásokat nyújtanak nekünk az együttes erő létrehozása és azon anyagi áldozatok vállalására, melyek a kisebbségi küzdelem eredményességéhez mulhatatlanul szükségesek.

Bartalis Ágoston nyilatkozatai azt is hirdetik, hogy „a Magyar Párt mint politikai alakulat nem alkalmas arra, hogy a különböző felfogású, a különböző világnézetű, vallású, különböző társadalmi és vagyoni állású, foglalkozású, a román állam szol-

gálatában is álló magyar elemeknek, szóval a romániai összmagyarságnak egységesítője s benn és künn egyaránt képviselője legyen. Keresni kellett volna a módot és formát arra, hogy a Romániában élő minden magyar egy egységes táborban egyesíttessék... Látnom a pártot, de nem látom a nemzetet“...

E felfogás meglepő, mert tudja nagyon jól, hogy az 1921. évben létesült a legelső magyar szervezkedés „Magyar Szövetség“-et létesített, melynek éppen az volt a célja, hogy nagyobb és teljesebb nemzeti egységet hozzon létre, mint aminőt a „párt“ fogalma kifejezhet, a kormány azonban még azon évben feloszlatta, helyiségeit zár alá vette és csak a „párt“ szervezését engedte meg nyilvánvalóan azon számítással, hogy a magyarok között könnyen keletkező pártoskodás-nak ezzel utat nyit. Miért hallgatta el ezt a tényt s miért nem tárta azt elő, hogy az új államhatárok közé jutott magyarság megtalálta a helyes módot a nemzeti képviselő megalkotására, de azt a kormány tette lehetetlenné? S egyébként miféle „világnézet“ az, mely nem tud megférti a romániai magyarság pártjának nevezett szervezetében? Melyik fontosabb, a „világnézet“-e, vagy az, hogy együttes erővel segítsünk azon a sorson, melyet közösen viselünk? Ki tudott volna változtatni azon, hogy a magyar városi munkásság a fájunkat érő temérdek szenvedés után is a nemzetközi szociálista pártba tartozik, vagy hogy mindegyre szaporodik azok száma, akik a nemzeti érzést gyalázó kommunista eszmék szolgálatába szegődtek? És olyan független-e a romániai magyar tisztviselő, hogy tagja lehetne bármilyen nevű magyar szervezetnek, mely a magyarság jogainak elismerését, sérelmeinek orvoslását és jövőjének intézményes biztosításait követeli? Nem látja-e naponta, hogy itt a Székelyföldön ezek a tisztviselők mennyi hajszának voltak és vannak kitéve és kerülni kénytelenek még a találkozást is azokkal a magyarokkal, kikkel való együttlételet feletteseik nem vennék jó néven? E kérdésre könnyen adhat választ bárki, aki elfogulatlanul ítéli meg a való helyzetet.

A nyilatkozattevőnek az az észrevétele is, hogy „szerencsétlenül“ alkották meg annak idején a Magyar Pártot, mert hiányzik belőle a dolgozó méhraj, és hogy „az idő tulszárnyalta e szűk családi keretet“, továbbá, hogy „nem egyenes kasztok, kiváltságos rendek, egyéni kiváltságok képezik a nemzeti erőt“, — megjegyzést vált ki. A Magyar Párt megalkotásának ide-

**Korcsmárosok
vendéglősök**

Prima minőségű gyulafehérvári, érmelléki és ménes-magyarádi fajborok már 10 lejtől teltelékaphatók a „Transsylvania“ Bank Rt. gyergyószentmiklósi fiókja borpincéjében. (Pince Főtéren, Transsylvania házban.)

jén sok mindennek ki voltak téve azok, kik az előkészítő munkálatokban részt vettek. Kegyetlen ostromállapot idején elfogatás, elhurcolás, internálás, üldöztetés veszélyeztette azokat, kik ama teendőket végezték. Senkit sem utasítottak vissza, sőt örömmel fogadták azt, aki a visszahuzódás helyett részt kért a tennivalókból. Mindezek elvégzése után pedig az egész erdélyi magyarságnak képviselője egyhangú akarral járult hozzá a szervezet létrehozásához. Ha nincs elegendő dolgozó még „a kaptárban”, úgy ez annak a közönyösségnek tulajdonítható, mely a lelkeken kezdett elhatalmasodni és amelyet a jogosulatlan vádaskodások különösen megnöveltek. De „szük családi keret”-ről, „kasztok”-ról, „kiváltságos rendek”-ről beszélni megdöbbentő jelenség éppen ebben a megyében, hol egy évtizeden át az összetartásnak nagyszerű példája az egész magyarság előtt megbecsülést váltott ki. Azok a kifejezések az egyformán sujtott magyarság körében egymás között is ellenszenvek felkeltésére alkalmasak és arra vezetnek, hogy kevesbedik a száma azoknak, akik jó lélekkel évenként adakoztak is valamit a közös magyar érdekek szolgálatára.

Bartalis Ágoston felsorolta azon veszteségeket is, melyek a román uralom alatt a magyar iskolákat érték és hivatkozott azon veszteségekre is, melyeket a magyarság az agrárreform folytán szenvedett el. Szerinte a Magyar Párt „elsírta azokat nemcsak itthon és a parlamentben is, hanem a genfi sóhivatalban is”. Arról nem szól, hogy ama veszteségeket mi módon lehetett volna megakadályozni. Ha pedig a Magyar Párt parlamenti tagjai a mindnyájunknak fájó sérelmeket a parlamentben sem tárták volna elő, akkor azt hangoztatná bizonyára, hogy még szóvá sem tették ott, ahová elküldettek. Ami pedig a külföldi panaszokat illeti, tudja ő is, hogy ezen a földön nincs számunkra magasabb fórum, ahová az itthon nem orvosolt sérelmek miatt fordulhatunk, mint az, amelyet „sóhivatalnak” nevez. Omega is azonban aláírta azt a panaszt, melyet Genfben a „Csiki Magán-

javak” elkobzása miatt benyújtottunk, mert tudta, hogy már nem tehetünk egyebet.

A bankokról is szó esett az említett nyilatkozatokban. E cikk keretében nem lehet kitérni e kérdés részletes megvitatására, de reflektálni vagyok kénytelen ama állítására, hogy „a csiki földhitelintézet nem sikerült, amiben eléggé asszisztált a párt vezetősége... Amihez kezdtünk, minden összeomlott a bankfronton”. Teljesen valótlan ez. A csiki földhitelintézet ügyében éppen Bartalis Ágoston fordult tanácsért olyan kiváló szaktekinthelyhez, akinek érdektelen véleményét ő is respektálta. Ez a szakértő megírta neki, hogy egy megyei földhitelintézet kölesönök nyújtására képtelen és így annak létesítése egészen hiábavaló volna. E levelet nekem és másoknak is mutogatta. Most pedig csaknem két esztendő múlva másokra akarja hárítani a vádat azért, hogy azt az intézményt meg nem valósították.

A felsorolt vádaskodások a Magyar Párt-nak nevezett kisebbségi szer-

vezet bomlasztásának célját szolgálták. A Bukarestben múlt év december 13-án tartott értekezlet is erre törekedett, melyen a nyilatkozattevő is részt vett. Ennek a mozgalomnak egyik kezdeményezője Ürmösi Maurer Béla, aki az imperiumváltozás után az „Uj Világ” című lapot szerkesztette és aki a román kormánynak tett szolgálataiért magas állami hivatali kapott Bukarestben. U adta a biztatásokat a különváló szervezkedésekre és fizetett utiköltségeket a bukaresti értekezletre. Bartalis Ágoston elismerte ezt. Nem gondolt arra, hogy olyan megmozdulás, melynek költségeit Bukarestben valami „rendelkezési alap”-ból fedezi, nem lehet tiszta szándéku, hanem a romániai magyarság egységének feldulására szolgál? Iorga miniszterelnök lapja, a Neamul Romanesc pár nappal előbb örömet fejezte ki afelett, hogy a magyarok közül többen külön utra indultak el és ezt írja: „Üdvözljük az eszme megvalósítóit és sok sikert kívánunk kitűzött céljaik eléréséhez”.

Megkezdődött a vizsgálat a Szakáli-ügyben.

Ştefanescu koronaügyész folytatja a vizsgálatot — és közben Creanga gyanúsított ellen vizsgálatot rendez.

(Csikszereda) Végre!

Három hónapi kínládásunknak, számtalan feljelentésünknek, egész Erdély sajtója egyöntetű megmozdulásának, amelyet a Dimineaţa lapok is fenntartás nélkül támogattak, megvan az első eredménye. Elértük, amit vártunk, megindult a vizsgálat a Szakáli-ügyben.

Hogy az eredménye mi lesz, azt természetesen nem lehet előre tudni. Még természetesebb, hogy optimizmussal tekintünk a vizsgálat megállapításai elé. Semmiképpen sem tudjuk elhinni, hogy akadna Romániában még bíró, aki hajlandó volna szemet hunyni a szörnyűséges gazság előtt, amit Karcfalván elkövettek és aki hajlandó volna magára venni a további takargatás ódiáját.

Nem uralkodhat tovább a szörnyűségesen téves álláspont, hogy még ha bűnösök is a bírók, ki kell őket mosni, mert nem maradhat egy ilyen tett szégyene a romániai bírói karon.

De mi köze van vajjon a romániai bírói karnak két bűntevő eltávolításához. És ha

megállapítják, hogy Creanga és Banciu bűnösök voltak Szakáli halálában, ebből miféle erkölcsi vagy másnemű sérelem származhat más, derék emberekre, akik kötelességüket tisztességesen teljesítik és nem vétnek senkinek.

Volt már eset arra, hogy bíró megtévedt, bűnre vetemedett. Megbüntették s avval el volt intézve.

Egy Nagy István nevű budapesti törvényszéki bíróról derült ki az utóbbi években, hogy pénzért árulta a csődtömeggondnokságokat. Rábizonyosodott, letartóztatták s ha jól emlékszem, hivatalvesztésen kívül börtönre ítélték.

Kérdezem, akadt-e egyetlen ember, aki Nagy István budapesti törvényszéki bírónak elítéltetése miatt azt merte volna mondani, hogy a magyar bírói kar megvesztegethető. Vagy aki csak azt tartotta fenn, hogy a legkisebb árnyék érte a magyar bírói kar becsületét az ügyben.

Ellenkezőleg, éppen a bírói kar becsülete kívánta meg Nagy István esetében, kívánja

„Székelytámadt” vára kapitányai zsarolásai Gyergyóban.

Nem elég a tatár, a török és későbbben a német rablása, fosztogatása és öldöklése, hanem még saját nemzetünk fiai a „Székelytámadt” vára kapitányai zsarolásainak és szípolozásainak is ki vagyunk téve.

Szabádsághoz szokott székelyek vagyunk, várat területünkön nem tűrünk. Régi jogaink védelmére keltünk és ezért saját vérünkbeli fejedelminktől súlyos büntetést szenvedünk!

Ha tatár, török vagy német uralom alatt volnánk, nem fájna lelkünk, de mikor nemzetünkbeli fejedelmünk ilyen égbekiáltó igaztalanságot tesz velünk: lelkünk fáj, szívünk vérzik!

A győztes fejedelem legyőzött alattvalóival hitványabbul bánt, mint a római imperátor a legyőzött barbárokkal. Igazán elmondhatjuk, hogy: „Jaj a legyőzötteknek”!

Gyergyó népének ez a panasza napról napra „Székelytámadt” vára kapitányai kiméletlen eljárása miatt.

Bölényesi István szentmihályi lófő uram: A „Székelytámadt” vára kapitánya a várnál újabb közmunka teljesítését rendelte el nemes Gyergyószék népének. Gyergyó nyolc faluja alig egy fél éve az alfalvi és ujfalvi erdőkből ötszáz terü bükkfát szállított a vár részére.

Ambrus András tekerőpataki lófő uram: Mi lenne az újabb közmunka, amit a várkapitány urunk ökegyelme reánk erőszakol?

Bölényesi István: A vár részére kétszáz da-

rab fenyőfa gerenda és ötszáz darab tiszafa sas kell két hónapok leforgása alatt!

Elekes István ujfalvi lófő uram: Ez még semmi, hanem a várszolgálatra a nyolc falutól a jövő őszre ötszázötven ember van kirendelve. Egyszázötven emberrel több, mint a múlt évben. Amint nagyon jól tudjuk, ezt a szolgálatot mindenki saját költségén teljesíti.

László István alfalvi lófő uram: Ezeknek van még valami törvényes formájuk, de ezeken kívül még mimindent zsarol tőlünk a várkapitány!

Filip Péter szárhegyi lófő uram: A jó multkor a várkapitány uram öt csatlósa állított be Szárhegyre és írásbeli szigorú parancsot hoztak, hogy a jövő karácsony előtt egy héttel tiz özet löjjön a falu lakossága és küldje el a várkapitány ur számára.

Puskás Márton dítrói lófő uram: Hozzánk is a szigorú parancs a várkapitány uramtól megérkezett, hogy jövő szent Márton napjára a Marosból fogjunk halakat és azokból válogatva a legszebbeket és a legnagyobbakat küldjük el, mégpedig élve, legalább egy pár száz darabot.

Sólyom Antal ujfalvi, nemes Gyergyószék alkirálybírója: Jó, hogy tölem és családomtól vadászatra sólyommadarakat nem kérnek.

Elekes István: Talán még az Isten dolgai nem vitte annyira fel, hogy asszonyaik lóháton ülve sólyommadarakkal vadásszanak!

László István: Édes barátom! Ne bízzatok el magatokat, mert olyan világot élünk, hogy a sólyommadaraknál még drágább állatot kérhet a mindenkor „Székelytámadt” vára

várkapitánya tőlünk!

Ambrus András: Én úgy hiszem, hogy a fejedelem urunk ökegyelmessége mégis nagyobb ur, mint a várkapitány ur, és ha tudomására hoznók a zsarolásait, nyomoruságos ügyünkben tudna valamit segíteni rajtunk!

Sólyom Antal: Én helyeslem így szóban az ügyet és mellette is vagyok. Azonban kedves barátaim, olyan világban élünk, hogy panaszunkra nem adnak semmit. Panaszunkat nem veszik semmibe, mert a fejedelem és környezete többre becsülik az ők rendőri közegüket, mint Gyergyó népségét!

A panasznak siralmas következményei lettek. Eddig a zsarolás és a szípolozás járta. Ezután, aki a zsarolás és szípolozás ellen szót emelt, elfogták és bezárták. Ha valakinak a földbirtoka megtetszett a vár kapitányának, a birtokot a várbirtokhoz tartozónak nyilvánították. Ez ellen se panaszunk, se felebbezésnek nem volt helye.

Gyergyó népének sok nyomort okozott a tatár, a török és későbbben a német. Ez nem fájt, mert idegenektől szenvedte és alkalomadtán visszaadta nekik. Fájt fejedelme súlyos büntetése és bántóbb volt az a kiáltó guny, amellyel a győztes fejedelem legyőzött alattvalóit illette. „Székelytámadt”, „Székelybánja”! De később volt Erdélynek olyan fejedelme, aki elődje meggondolatlan tettét bánta!

Ferenczy Dénes.

Creanga és Banciu esetében, hogy megmutassa a tiszteletreméltó testület, hogy nem ért egyet csalóval, gyilkosságban részeseikkel.

Megkezdődik a vizsgálat.

Kedden érkezett Csikszenttamási Stefánescu koronaügyész és mindjárt munkához látott.

A vizsgálat folyamán elsőnek Popp Tibor alispánt hallgatta ki a koronaügyész, azután tölem kért felvilágosításokat az ügyben.

Másfélórás kihallgatásom alatt az volt az impresszióm, hogy a koronaügyész gyanakodva és nagyon sok fenntartással fogadja a bírók ellen leghatározottabban emelt vádakát, el van szánva az igazság kiderítésére és gyökeres rendet szándékozik csinálni a kérdésben.

Előadtam az ügyet elejétől végéig. Figyelmesen meghallgatott, közben jegyzeteket csinált és a jegyzetek alapján utóbb kérdéseket adott fel.

Megvallom, voltak közöttük olyanok is, amelyek furcsa utóízt hagytak a szájamban.

Hogyan kerültek nyilvánosságra a csendőrök nyilatkozatai.

A koronaügyész ur érdeklődésének egyik gyújtó pontját az a kérdés képezte, hogyan jutottak a nyilatkozatok birtokunkba.

A választ természetesen udvariasan, de határozottan megtagadtuk.

A következő tanuktól is mind megkérdezte, hogyan kaphattuk ezeket a fényképeket, s legkevesebb öt-hatféle választ kapott kérdéseire, amelyek azonban mind azzal kezdődtek „Nem tudom, de lehet, hogy...” Így ez a kérdés még tisztázatlan és az is marad.

Teodor Anastasiu, a Dimineata munkatársa, akit másnap hallgatott ki, szellemesen jegyezte meg:

— Engem egyáltalán nem az érdekelt, hogy honnan kapta, hanem, hogy mi áll bennük. És ezen nyilatkozatok alapján a két bírót, akiket máskülönben nem ismerem, bűnösnek tartom.

További kérdései közül meglepett: Mivel magyarítható, hogy Ön annyira érdeklődik és annyit fárad ebben az ügyben? Ön azt mondja, hogy azért dolgozik, hogy Creanga bíró elmenjen Csikból, mindegy, hogy milyen formában. Milyen minőségben avatkozik bele az ügybe.

— Hát amilyen minőségben az ember beavatkozik, ha egy gyilkost futni lát az uton s megfogja, amíg eléri a rendőrt.

A koronaügyész urnak nem ezt feleltem. Még inkább meglepett az a kérdés, amelyet Anastasiu tanárhoz intézett: Összeegyeztethetőnek tartja-e ön azt, amit tesz, román lelkiismeretével.

Anastasiunak becsületére válik, amit felelt: — A gyilkosságnak semmi köze a román érzéshez!

Creanga ellenvizsgálata.

Miközben a koronaügyésznél gyűlnek a terhelőnél terhelőbb nyilatkozatok Creanga ellen, ő nem marad tétlen. Észreveszi a törvényszék folyosóján Magyar Dezső szenttamási közbirtokossági pénztárnokot, felhívja magához s furcsa kérdéseket ad fel neki majd visszarendeli, csak úgy szóban délutánra. Magyar nem megy vissza. Erre Creanga a helyettes ügyésszel kiszáll délután Csikszenttamásra s összeszedi a közbirtokosságnak azokat az írásait is, amelyeket ezelőtt pár nappal az ugyanilyen céllal megjelent csendőrkapitány még meghagyott.

Többek között magával vitt egy nyugtát, amelyben ő maga elismeri, hogy a csikszenttamási közbirtokosság pénztárából fuvarellőleg címén, ötezer lejt felvett.

Ez a nyugta rendes körülmények között elég volna egymaga arra, hogy egy bírót elcsapjanak. Lehet, hogy az egész kirándulásnak nem is volt más célja, mint a kompromittáló nyugta megszerzése. De közben ilyeneket kérdezett:

— Miért érdekli egyáltalán a közbirtokosságot, hogyan halt meg Szakáli. Hogy mertek a Szakáli-féle vizsgálatra pénzt költeni. Mennyi pénzt adtak dr. Sándory Mihály ügyvédnek. Na, és mit csinált az ügyvéd ezért a pénzért. Mi, Bukarestben is járt? Hát ott mit csinált. Miért járt.

Természetes, hogy a szorgalmas nyomozásért, az ötezer lejes esetért is, a közbirtokosság nevében is, a magam nevében is feljelenttem a hivatalos hatalmát igen szabadon értelmező vizsgálóbíró, aki minden adatot elvitt, anélkül, hogy azokról nyugtát adni szíves lett volna. Szerencsére Magyar Dezső pénztárnoknak, aki cseppet sem ijedős ember, volt annyi esze, hogy a nevezetes nyugtára külön felhívta a jelenlevők figyelmét és a vizsgálóbíróét is,

— nehogy elveszen!

A vizsgálat folytatása.

A második nap Anastasiu tanár és újságíró, Netotian gyergyószentmiklósi rendőrkapitány és Chindea gyergyószentmiklósi gimnáziumi igazgató meg mások kihallgatásával telt el. Amíg e sorokat írjuk, tart a két csendőrmester kihallgatása, amely a rejtély kulcsát kell hogy szolgáltatassa.

Ha a csendőrök megmaradnak eredeti nyilatkozataik mellett, a két bíró nem szabadul! Ha visszavonják őket, maguk kerülnek a legsúlyosabb elképzelhető slamasztikába. Így a helyzet cseppet sem könnyű, hanem inkább igen érdekes.

A vizsgálat eredményét továbbiakig mindezenre bizalommal kell várunk.

Lapzártakor értesülünk, hogy a csendőrök eredeti állításaik mellett megmaradtak és a két bíró ellen terhelő vallomást tettek.

Dr. Alexandru Vasu ügyvéd kilencszázezer lejért pereli a karcfalvi közbirtokosságot.

Ismeretes az a hallatlanul botrányos hajsz, amelyet a karcfalvi közbirtokosság néhány megtevédt tagja, a Szakáli-ügyből hirhadt Banciu és Creanga bírók segítségével a közbirtokosság ellen végbevitt. Heteken keresztül foglalkoztunk az eset részleteivel, amelynek folyamán a közbirtokossági elnököt bilincsrevertve hurcolták végig falvakon, három hónapig tartották vizsgálati fogságban az ügy egyes gyanúsítottjait, hogy végül a Tábla a koronaügyész indítványára az egész vádat elejtse és a hajszának véget vessen.

Három hónapig tartott a közbirtokossági igazgatósági tagok szenvedése. E három hónapra a közbirtokosság élére a feljelentőkből álló interimárbitoztságot neveztek ki. E bizottságnak első dolga volt, hogy a feljelentésekkel megbízott ügyvédnek, dr. Alexandru Vasunak átadta a birtokosságnak négy millió körüli összeget kitévő, a falubelieknek kölcsönadott kinnlevőség-

geit inkasszállásra. A megbízás alapján az ügyvéd több száz váltókeresetet adott be.

Ezeket a kereseteket, mihelyt az interimárbitoztságot uralma megszűnt és az igazságtalanul vádolt vezetők a börtönből kiszabadultak, a közbirtokosság visszavonta, hiszen a pénz a legtöbb esetben nagyon jól volt elhelyezve és a pereknek a világon semmi célja nem volt.

Vasu Alexandru ügyvéd most három hónapi működésének honoráriumaképpen a közbirtokosságot kilencszázezer lejért perelte be, azzal a megjegyzéssel, hogy költségeiből eddig már kétszázezer lejt megkapott. Így Vasu a közbirtokosságnak három hónap alatt

egymillióegyszázezer lejbe került.

Egyik legszomorúbb példája annak, hogy ostoba, lelkiismeretlen emberek személyes torzalkodásai miatt hogy jut közvagyonunknak még megmaradó roncsa ebek harmincadjára.

A súlyos megadóztatás ellen.

Csikvármegye Gyergyó vidékének Gazdasági Egyesülete lépéseket tett a gyergyószentmiklósi földművelők házainak adómentessége érdekében.

Az egyenesadóról szóló törvény 17-ik §-ának 1. d) pontja úgy rendelkezik, hogy állandó házádómentességet élveznek ama falusi épületek, melyek földművelők lakásául szolgálnak és amelyek három lakható szobánál többből nem állnak, a hozzátartozó gazdasági épületekkel együtt.

A törvény alkalmazását célzó hivatalos utasítás 30 ik §-ának a) pontja szóról-szóra ezeket tartalmazza: „Falusi épületek. Ami a törvény 17-ik §. d) pontjában a falusi épületekre nézve engedélyezett mentességet illeti, a következő megkülönböztetések tételnek:

a) A földművelők céljait szolgáló lakások, amelyek háromlakószobánál többből nem állnak, adómentesek, amennyiben falusi épületeknek tekinthetők a törvény értelmében, minthogy a törvény célja a falusi épületek mentesítése. Vagyis, ha ezek az épületek nem fekszenek is valamely város területén, de lakóiknak nemcsak földművelésből, hanem másból is van jövedelmük, nem adómentesek; míg ugyanakkor azok az épületek, melyek városban fekszenek ugyan, de csaknem egészen földművelők által lakotnak és többségben földművelőkből állanak, mentesítendők.”

A törvény hivatalos magyarozatából világosan következik tehát, hogy egy ház adómentessége nem attól függ, falun fekszik-e, vagy városban, hanem kizárólag attól, hogy falusi jellegű ház legyen, három szobánál többből ne álljon, lakója más jövedelemmel, mint a földművelésből eredőleg ne rendelkezzen, és háza — ha még városban is van — olyan városrészben fekszen, mely a lakosság tulajdonképpen földmives mivolta következtében falusi jellegűnek tekinthető.

A Gyergyóvidéki Gazdasági Egyesület elnöksége a fent idézett törvényhelyek alapján kéréssel fordult a városi tanácshoz, hogy a város IV-ik tizesét kivéve, a többi utcákat minősítse át falusi jellegűvé.

A városi tanácsnak 1932. január 15-én kelt 147/1932. adm. számú határozatával a ké-

relmezett utcák falusi jellegűvé minősítése kevés kivétellel meg is történt.

Miután a földműveléssel foglalkozó gazdasági rétegek által lakott utcák a határozattal falusi jellegűeknek minősítettek, — a Gazdasági Egyesület elnöksége ez uton is felhívja tagjait, hogy amennyiben ilyen utcában laknak, lakásuk három szobánál többből nem áll és egyéb természetű jövedelmük, mint a gazdálkodásból eredő, nincsen: nyujtsák be haladéktalanul mentesítés iránti kérvényüket a helyi adóhivatalhoz.

Az egyesület a kérvényeket előre elkészítette és azok adatokkal való kitöltésére f. év január hó 24-én, 25-én és 26-án délután a városháza nagytermében Puskás István gazdasági egyesületi titkárnál jelentkezni lehet.

A kérvények elkészítése díjtalan, beadása bélyegmentes, így a gazdátársadalomnak arra külön kiadása nem lesz. Az egyesület vezetőse azonban elvárja azt, hogy tagjai igazolják, hogy az egyesülettel szemben a múlt esztendőben tagságidíjhátralékban nincsenek.

Gheorgheni, 1932. január hó 20-án.

Az egyesület elnöksége.

Az Uránia mozgó hírei.

23., 24., 25-én, 3 napon át szombaton, vasárnap és hétfőn:

A 4 ördög.

Herman Bang regényének filmváltozata. Minden eddigit fölülmuló világsiker. Az artista filmek királya. A 12 felvonásos mestermű szereposztása:

A négy ördög:

Janet Gaynor	Nancy Drexel
Charles Morton	Barry Morton
A clown:	A démon:
A. Farrel Douald	Mary Duncan

27-én és 28-án, szerdán és csütörtökön:

11 Sampion

nagysikerű, pompás rendezésű sportfilm. Evelyn Hold, Gustav Frölich és Willi Forst. Ez a kiváló együttes művészkedik a — „harc a szerelem ellen” — fordulatossá attraktív filmben.

Kulturális élet Gyergyóújfaluban.

Bár az élet gondjai óriási sullyal nehezede-
nek az emberiség vállaira s a lelkeket valami
fásultság és közönyösség üli meg: mégis van
község, melynek népe sikra száll a gondokkal,
harcol a közönnyel, lelkesedik a szépért és ne-
mesért.

Ezeknek a lelki tulajdonságoknak adta
tanujelét Gyergyóújfalú népe, midőn a munka-
nélküliek javára Szilveszter-estét rendezett, mely-
nek eredményeként 2403 lej juttatott a rende-
zőnség a munkanélküliek fölsegélyezésére.

Az estély sikerében oroszánrésze van a
jólelkű asszonyoknak, kik egy-egy kosár süte-
ményt, kürtöskalácsot ajándékoztak, valamint
250 teát szolgáltak ki a közönségnek 15 lej
beléptidij ellenében.

A műsort a r. k. tantestület és a műked-
velők szolgáltatták, míg a zenét az iparosok
zenekara, természetesen ingyen.

Az éhezők és didergők hálája nem szűnik
meg soha a jószívű adakozókkal szemben.

Január 16-án a marostizesi műkedvelők
hozták színre a „Falú rosszá“-t. — Egy isme-
retlen el se hitte volna, hogy falusi műkedve-
lők játszanak a színen. Bámulatos volt min-
denik szereplő alakítása. S bár a darabot a
közönség már egy korábbi előadásból ismerte,
mégis a székház összes helyiségei megteltek a
közönség sokaságával. Az a sok taps, ami el-
hangzott az előadás során, teljes elimerése volt
a remek alakításnak.

Ez az est íméltelen beigazolta az újfalvi
nép együttérzését, művészi érzékét.

A darab sikere a marostizesi r. k. tantes-
tület és műkedvelők érdeme.

F. hó 30-án ismét jövőnk!

(Egy a sok közül.)

HIREK.

— „Timeo Danaos et dona ferentes. Né-
hány észrevétel a Gazdasági Szövetség gyűlé-
séhez“ című cikkünket tárgyhalmaz miatt kö-
vetkező számunkban közöljük.

— Az erdélyi római katolikus Státusért
és a gyergyói róm. kath. iskolákért. A gyer-
gyói róm. kath. esperes-kerület papsága, az
egyháztanácsok, iskolaszékek és a kerület stá-
tusgyűlési képviselői folyó hó 19-én Gyergyó-
szentmiklóson lelkes hangulatu gyűlést tartot-
tak, melyen elsősorban tiltakozásukat fejezték
ki azok ellen a sorozatos támadások ellen, me-
lyekkel bizonyos körök az erdélyi katolikus
Státus jogiszemélyiségét és a kath. alapok és
alapítványokra vonatkozó tulajdonjogát törek-
senek kétségessé tenni. A gyűlés dr. Todor
Béla gyergyószentmiklósi főgondnoknak nemzet-
közi határozatokkal, országos és egyházjogi tör-
vényekkel alátámasztott határozati javaslatát
egyhangulgg elfogadta és annak az illetékes
minisztériumokhoz való felterjesztését határozta.
— A gyűlés második tárgya volt a mi székely
katolikus iskoláink helyzetének ismertetése és
azok fenntartására vonatkozó javaslatok előter-
jesztése.

— A Sportegylet közgyűlése. A Gyergyó-
szentmiklósi Sport Egylet rendes évi közgyű-
lését február 2-án délután 3 órai kezdettel tartja

a koresolyapálya pavillonjában, mely közgyű-
lésre az egyesület valamennyi tagját meghívja.
Amennyiben a tagok határozatképes számban
nem gyűlnének össze, a második közgyűlést az
egylet február 7-én délután 3 órai kezdettel,
ugyancsak a koresolyapálya pavillonjában fogja
megtartani, amely határozatképes lesz tekintet
nélkül a megjelent tagok számára.

Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Tit-
kári jelentés. 3. Pénztáros jelentése. 4. Tennisz-
szakosztály elnökének jelentése. 5. Jégszakosz-
tály elnökének jelentése. 6. Esetleges indítvá-
nyok.

— A Leányklub szöttebálja. Mult szom-
baton a helyi Leányklub szöttebált rendezett,
mely még a mai nehéz viszonyok között is fé-
nyes erkölcsi és anyagi sikerrel járt. A kitűnő
hangulatra mi sem volt jellemzőbb, mint hogy
még olyanok is tánra perdültek, akiket már
hosszu évek óta nem láttunk táncolni.

Gratulálunk a tevékeny vezetőségnek!

— A városi mérnök ur figyelmébe. A
Gyilkostó-utca — a régi Csere — lakói ezuton
is kéri a városi mérnök urat, szíveskedjék va-
lami intézkedést foganatosítani, hogy az utcán
lefolyó kis Békény patakát ne fenyegetessen tél
víz idején elöntéssel. Nagyon jól tenné a mér-
nök ur, ha személyesen is meggyőződne a ra-
koncátlan patakocskára garázdálkodásáról. Ha hol-
landok hatalmas gáttal védekeznek a tenger
áradásai ellen, úgy talán a mérnök ur is meg-
találja a módját, hogy lehetne a kis patakoc-
skát megrendszabályozni.

— Felhívás a vadásztársulat tagjaihoz.
Az elnökség ezuton is értesíti a vadásztársulat
tagjait, hogy mindazok, akik ez évre vadászje-
gyeket kértek, azok átvehetik a jövő hét folya-
mán Csáky Árpád kereskedőegyleti pénztáros
urtól. Ugyancsak nála kapható füstös és füst-
nélküli puskapor is.

— A gyergyószentmiklósi liceum vezető-
ségének fiatal gárdája a helybeli róm. kath.
Leány-klub közreműködésével f. hó 23-án este
9 órai kezdettel műsoros estélyt rendez a Lau-
rentzi-féle teremben. A rendezőség szívesen
venné, ha ugy a hölgyek, mint az urak utcai
ruhákban jelennének meg és estélyi ruhájuk
helyett vidám jókedvet hoznának magukkal.

— Az alfalvi Leányklub táncestélye. A
gyergyóalfalvi Leányklub f. hó 23-án a szegé-
nyek és munkanélküliek fölsegélyezésére az
Ambrus-féle nagyteremben műsorral egybekötött
táncestélyt rendez. Színre kerül Bús Fekete
László 3 felvonásos vígjátéka, a „Pista néni“.

— Hölgyestély az Ipartestületben. Már
említettük, hogy a gyergyószentmiklósi Ipartes-
tület Kultur-osztályának női választmánya f. hó
30-án hölgy-estélyt rendez, melyre a meghívó-
kat a napokban bocsájtották ki. A rendezőség
fáradhatatlan tevékenysége biztosítékot nyújt,
hogy az estély résztvevői kis költséggel élvezet-
es szórakozást találnak és néhány órára elfe-
lejtik a mindennapi nehéz gondokat.

— Kosaras táncestélyt rendez a szárhegyi
Ipartestület január 31-én saját helyiségében. Be-
lépő díj tetszés szerint. Muzsikálni a ditrói ze-
nekar fog.

— A ditrói Ipartestület az ottani ifjusági
Egylet közreműködésével február 6-án a köz-
ségháza nagytermében bállal egybekötött mű-

soros estélyt rendez. Az estélyen dr. Plutz Jó-
zsef konferál, ditrói műkedvelők előadják Ilyésné
Ferenczy E. A legnagyobb hatalom című 3 fel-
vonásos vidám népszínművét. Az estély kezdete
8 órakor. Jegyek előjegyezhetők Székely Mik-
lós üzletében.

— A „Ellenőr“ új szám. Politikai, köz-
gazdasági, irodalmi és színházi kérdéseket fel-
ölel Tóth Sándor folyóiratának, az „Ellenőr“-
nek most megjelent új száma. A változatos és
élénk tartalmu és gondosan szerkesztett számá-
ból kiemeljük az alábbi cikkeket: A katolikus
napilap első számához, Tóth Sándor cikkeiből:
Újévi naptár, Szilveszter után, Közgazdaság a
szerkesztőségben, Motas, a földgazdiktator és a
magyarországi részvénytörvény, Lengyel Irén
ügy, Kovács Aladár: Párisi Mozaik, Tamásy
György: Ne kiabáljunk, hanem beszéljünk, A
Budapesten élő erdélyiek Hankó Elemérért,
Ganzék nagybányai üzlete, Nyilatkozik a tordai
primár, Piaci árusok hajdan és most, Szomorú
vulkáni tudósítás. Jól informált és tartalmas a
lap Közgazdaság rovata és szinte kritikákat
találhat az olvasó a Színház rovatban. Az
„Ellenőr“ kapható az egész országban mindenütt,
ahol ujságot árulnak.

* Egészséges bőteji szoptatós dajka. Cim:
Maisner Erzsébet Gheorgheni, jud. Ciuc Csere-
utca 22. szám. 3—2

Rejtvények.

Jelige: Fejtőre az elme sportja.

Számrejtvény.

Sz. D.

I.

- 13, 14, 18, 23, 19, 17. Régi vallásos könyv neve.
16, 17, 10. 9, 17. Ez a cigánytábor feje.
3, 11, 5. 4, 12. Uradalmi alkalmazott.
21, 22, 5. Ezt ajtókon található.
2, 1, 12, 4. Mondják kis gyerme-
keknek.
12, 8, 7, 6. Ellentéte a bóké.
19, 15. Az élet fő kelléke
20. Az ABC egy betűje.
1—23. Madách egy gyönyörű
mondása.

Számtan rejtvény.

II.

Egy társas összejevetelen háromszor annyi
férfi jelent meg, mint nő; később azonban 4
férfi nejevel eltávozott; ekkor négyszer annyi
férfi volt, mint nő. Hány férfi és hány nő je-
lent meg a társaságban?

Betűrejtvény.

III.

Tonna
1

IV.

$\frac{k}{e}$ Y x s D

A 3. számban közölt rejtvények helyes
megfejtése.

Számrejtvény: I. Egyedül hallgatom ten-
ger mormolását.

Számtan rejtvény: II. Az apa 42 éves, a
fiu 7 éves.

Betűrejtvény: III. Teherán; IV. Folyó-
számla; Napi események.

M. F. Gheorgheni. Beküldött rejtvénye a
jövő számban kerül leközlésre. Sz. D.

Márk István

könyv-, papir-, tan- és
írószerkereskedés

**Gheorgheni
Gyergyószentmiklós.**

Legújabb román és magyar szépirodalmi és iskolakönyvek, ima-, képes- és ifjusági könyvek, füzetek, irkák, szótár-, hangjegy- és
rajzfüzetek, rajztömbök, különböző vonalzők, mindenfajta írónok, iskola- és óvodatáskák, könyvszjak és könyvhordozó drótok,
olaj- és vízfestékek, paletták, színes és iskolai táblakréták, különböző asztali és zsebtintatartók, palatáblák, szivacsok stb. stb.

Nagy választék levélpapirokból
dobozokban és borítékokban.
Aragonit tárgyak. Zsebkések.

Szigoruan szolid árak!
**Ügyvédi és közigazgatási
nyomtatványraktár.**

Gyermekjátékok. Acél-, ezüst-
és bélhurok. Virágdrótok. Krep-
papírok. Papírszalvéták.